

Rakvere Vallimäe Tarvas läheb ahju

Rakvere Vallimäele püstitav Tarva kuju pole pelgalt taies, selle projekti abil tahetakse kogu Vallimägi korda teha, sest riik selleks raha ei anna ja linnal ka sellist summat ei ole.

Illar Möttus

Rakvere linnapea Matti Jõe sõnul tahetakse annetustest ehitatava Tarva kuju juurde veel treppe ja valgustust, kui võimalik ka parkimisplatse jne.

“See peaks olema projekt, mis raha juurde meelitab, saavad ju kuju toetajad, nii eraisikud kui ka firmad, oma nimesid selle jalamilt lugeda,” arwab linnapea.

Suurim Balti riikides

Tarva kuju autor skulptor Tauno Kangro väidab, et tema kuju on Balti riikide kogukaim täisvalust pronksstaies.

“Ja kui keegi vastu vaidleb,” sõnab Tauno Kangro, “siis öelge, et isegi USA Vabadussammas on lihtsalt vaid õhukest plekist kokku pandud.”

Tarva kuju on praegu Tallinnas Laagris ARS Monumentaali töökojas. Kuju täidab oma elusuuruses kipsi-savi segust ja metallist armatuuriga toetatuna ühte töökoda.

ARS Monumentaali skulptuurivalaja Vello Kümnik räägib, et muidu jääb kuju enam-vähem samasugusena Rakvere Vallimäele külalisi tervitama, muidugi siis on ta pronksist. Ja üks suhteliselt tähtis detail – tarva pea tõstetakse pisut üles:

TARVAS

Hind 1,2 miljonit krooni. Pronkskuju kõrgus koos alusega 5 meetrit, sarvede ulatus 3,5 meetrit.

nii et looma pilk suunduks kaugustesse.

Tehnoloogiliselt on Tarva kuju tegemine keeruline käsitöö. Võib öelda, et kunstniku fantaasia lõpeb siis, kui ta on valmis saanud positiiv ehk kipsisist ja savist elusuuruses monumendi algvariandi.

Siis läheb asi puht tehniliseks. Selleks töökojas skulptuurivalajad tööol ongi. Kujust võetakse kipsisist vorm, vormi sisse valatakse vaha, siis lõigatakse kips lahti ja kunstnik käib sellest veel oma käega siludes üle.

Ahjuvorm tehakse ka kipsisist, aga šamottkividega vooderdatuna. Sellesse vormi tehakse nagu vahesein, mis määrab ära, kui paks tuleb edaspidine pronksikiht. Tarva kuju seinte paksus on umbes kaks sentimeetrit pronksikihti, pea ja sarved tulevad aga tugevamad, sarved veel eraldi pronksisordist, mis paneb need päikesevalguses särama.

See vorm seisab nädal aega ahjus 700-kraadises kuumuses. Kui nüüd vaha on vormist välja sulanud, teeb skulptor jälle oma korrektiivid ja pronks valatakse. 1100 kraadi juures valmis vormi.

Tarva kõrgus maast turjani on praegu ligi neli meetrit, sarvede ulatus üle kolme meetri. Tarvas paigaldatakse pooleteisemeetrisele alusele.

Raha napib

Kuju läks plaanitud kallimaks just sellepärast, et ta paistaks ka kaugemalt võimas, seega tööd ja materjali läheb rohkem. Tauno Kangro ütleb, et esialgne variant oleks paistnud nagu üks kesine lehm.

Kohalikud firmad on oma toetust väljendanud Tarva märgiga kauba turustamises, mille müügihinnast teatud protsent kuju jaoks läheb. Suurimat toetust on nii väljendanud Viru Ölu ja Viru Joogid, järgnevad Viru Leib, O.G. Elektra ning Vöhu Vein. Tänapäevase seisuga on Tarva jaoks raha laekunud kokku ligi 450 000 krooni.

Matti Jõe aga üllatab sellega, et teatab - suurima panuse Tarvasse on andnud Rakvere Soome sõpruslinn Lapua koos naabervalla Nurmoniga.

Linnapea kinnitab, et kuju saab püsti igal juhul. Mis sest, et Tarva kogumaksumuse 1,2 miljonini on veel hulk raha koguda. Ja juba on kuju maksimaalset ligi 400 000 krooni.

“Leping Kangroga on selline, et osa raha võib talle laekuda pärast,” seletab Jõe. Ta loodab, et kui kuju juba Vallimäel kõrgub, küll siis leidub uusi toetajaid, kes kuju elusuuruses nähes tahaks ka seda vaatamisväärsust rahastada ja oma nime tulevastele põlvetele jäädvustada.

Nüüd on põhitöö Tarvaga ARS Monumentaali skulptuurivalaja Vello Kümniku (pildil) käes. Kunstnik Tauno Kangro annab kujule vahepeal viimast lihvi.

Illar Möttus